

Po stopách Jána Vrtílka

- Knihárska dielňa - Lida Mlichová

Žilina

- Knihárska dielňa - Lida Mlichová - Horný val 5. Práca dielne pokračuje v tradíciách knihviazača a výtvarníka Jána Vrtílka, otca Lidy Mlichovej.

- Portrét Jána Vrtílka od akad. maliara Stana Lajdu

Zoznam bibliografických odkazov

Encyklopédia Slovenska T-Ž. - VI. zv. 1982. Bratislava: Veda.

MAZÁČ, Tomáš. *Vazby laskavých doteků. Čtení o Jáně Vrtíkovi.* 1999. Žilina: Považská galéria umenia.

Fotografie: Jozef Feiler a archív Krajskej knižnice v Žiline

Vydala Krajská knižnica v Žiline v spolupráci s Městskou knihovnou Frýdek-Místek, 2014.

Publikácia vydaná v rámci projektu Potulky - touľky po stopách osobností a zaujímavostí našich regiónov, kód projektu SK/FMP/15/024.

Tento mikroprojekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom. „SPOLOČNE BEZ HRANÍC“

Potulky po stopách Jána Vrtílka

Horné Považie Žilinského kraja
Frýdecko-Místecko Moravskoslezského kraje

„Každá kniha si řekne sama, jak chce svázat.
Je třeba jenom jí porozumět.“

Ján Vrtílek o práci kníhviazača
(Mazáč, 1999, s. 45).

NAJKRAJŠÍ 1999
Ján VRTÍLEK

umelecký kníhviazač

* 12.12.1906 Vyškov

† 10.3.2000 Žilina

Ján Vrtílek sa narodil 12. decembra 1906 vo Vyškove na Morave. Knihárskemu remeslu sa vyučil v rodnom meste u majstra Aloisa Indry, tovarišskú skúšku absolvoval v roku 1924 a v jeho dielni ďalej pôsobil tri roky. V roku 1927 pracoval ako knihár vo firme Ludvíka Schönpfluga. Popri zamestnaní navštevoval odborný knižársky kurz Zemského úradu pre zvelaďovanie živností. Svoje knižárske umenie a remeselnú zdatnosť prezentoval na Výstave súdobej kultúry v Brne v roku 1928. Krátko po výstave odišiel z Brna na Slovensko do Žiliny, kde hľadal svoje lepšie knižárske ja. Zo začiatku pracoval v dielni Václava Medka a neskôr založil so svojím bratrancom a menovcom Jánom Vrtílkom (1910) samostatnú knižársku dielňu. V Žiline našiel svoju životnú partnerku Jozefu Kotrbovú (1913 - 1983), s ktorou mal štyri deti. Vojtech a Ľudmila pomáhali otcovi v práci v dielni. Neskôr sa k nim pripojila dcéra Alžbeta, ktorá im organizačne pomáhala. Najmladšia dcéra Helena sa profesionálne venovala hudbe.

Roky strávené v Žiline Ján Vrtílek zasvätil umeleckej knižnej väzbe, hudbe a spevu (pôsobil v rôznych komorných a zábavných orchestroch, mužskom speváckom zbere Palestrína, Žilinskom miešanom zbere) a taktiež spoločenskému a kultúrnemu životu (Zbor Žilincov).

V Žiline spoznával svojich výtvarných spolupracovníkov a priateľov, ku ktorým patrili Fero Král, Ľudovít Fulla, Vincent Hložník, Anton Hollý, Andrej Barčík, Stanislav Bíroš, Alex Mlynářík a Miro Štěpánek. Spolu s nimi a so svojím synom architektom Vojtechom Vrtílkom sa podieľali na prvých umeleckých knižných väzbách v modernom duchu. Okrem toho sám našiel miesto v umeleckej knižnej väzbe, vznikajú jeho vlastné návrhy. Po roku 1945 nadviazal kontakty s moravskými a českými knihármi. Zaujímali ho otázky skôr technologické, než výtvarné. Spolupracoval s brnianskym knihárom prof. Jindřichom Svobodom a Jaroslavom Doležalom.

Ján Vrtílek sa zúčastňoval na viacerých kolektívnych výstavách doma aj v zahraničí. Môžeme pripomenúť Česloslovenské výstavy užitého umenia a priemyselného výtvarníctva (od roku 1956), Prehliadky československého výtvarného umenia v Prahe (od roku 1959) a predovšetkým špecializované výstavy, ako je Trienále umeleckej knižnej väzby (Třebíč 1976, Karlove Vary 1979, Brno 1982, Praha 1985). Výsledky svojej práce prvýkrát samostatne prezentoval v roku 1956 pri príležitosti svojich 50. narodenín

v Žiline a v roku 1964 v rodnom Vyškove na Morave. Poslednou samostatnou prehliadkou jeho tvorby bola výstava Dať knihe krídla na jeseň v roku 1998 v Žiline.

Ján Vrtílek patril medzi najvýznamnejších predstaviteľov umeleckej knižnej väzby, bol zakladajúcou osobnosťou svojho odboru na Slovensku. Zaoberal sa individuálnou umeleckou knižnou väzbou s rôznymi technologickými postupmi väzby do kože a pergamenu. Používal zdobiace techniky, ako napríklad intarziu, mozaiku, aplikáciu a ručné zlatenie. Významnou je jeho séria väzieb zo šesťdesiatych rokov, tematicky venovaných Slovensku. Použil v nej symbolické materiály, ako ovčiu kožušinu a mosadzné spony.

Ďalšou kapitolou v umeleckej tvorbe Jána Vrtílka bolo reštaurovanie kníh starých aj nových, so zreteľom na zachovanie ich dobového charakteru.

O kvalite práce Jána Vrtílka sa hovorí dodnes na prestížnych svetových prehliadkach knižárskeho umenia v Lipsku, Berlíne, Viedni i Montreale s udelením čestného uznania. Bol členom organizácie Meister der Einbandkunst so sídlom v Mníchove. Mesto Žilina mu udelilo v roku 1996 najvyššie vyznamenanie Čestné občianstvo mesta Žiliny. Zomrel 10. marca 2000 v Žiline.

Remeslo po knihárovi Jánovi Vrtílkovi zdedila jeho dcéra Ľudmila Mlichová, ktorá v pôvodných historických priestoroch zachovala knižársku tradíciu dodnes.

